

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Esitetty alkuhaastattelun sisältö ja tarkentavat toimenpiteet ovat kannatettavia. Esitys kaipaa kuitenkin selkeyttämistä monialaisen palvelutarpeen arvioinnin toteuttamisen osalta. Maahanmuuttajan mielenterveys- ja kuntoutuspalveluiden taikka muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ei voida riittävässä laajuudessa arvioida kunnan tai työvoimaviranomaisen kanssa toteutettavassa arviointitapaamisessa, vaan näiden palvelutarpeiden selvittäminen edellyttää erillistä hyvinvointialueen tekemää arviota. Ilman erillistä arviota ei maahanmuuttajan sote-palvelutarpeista saada monialaisen kotoutumissuunnitelman toimenpiteiden valinnan tai ajoittamisen kannalta olennaista tietoa. Selkeyttämistä tarvitaan täten myös monialaiseen palvelutarpeen arviointiin liittyvän tulkitsemisen osalta. Muistiolounnoksessa on nyt todettu, että kunta tai työvoimaviranomainen vastaa tulkitsemisen järjestämisestä myös silloin, kun monialainen palvelutarpeen arviointi toteutetaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Toisin kuin muistiolounnoksessa on esitetty, ehdotuksella tulee olemaan taloudellisia vaikutuksia mm. hyvinvointialueen tekemien erillisten palvelutarpeen arvioiden sekä niihin liittyvien tulkitsemiskustannusten osalta.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Esitetty yhteiskuntaorientaation sisältö on kattava ja kannatettava, mutta ilman valtakunnallista oppimateriaalia tai tarkennettua opetussuunnitelmaa sekä yhteiskuntaorientaatiokouluttajille määriteltyjä pätevyysvaatimuksia, jää orientaation laadulliseen sisältöön huomattavan paljon tulkinnanvaraa.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Esitetty laskennallisen korvauksen määrä hyvinvointialueelle on riittämätön, eikä vastaa laissa määriteltyjä käyttötarkoituksia. Muistiolounnoksessa on todettu, ettei tulkitsemiskustannusten sisällyttäminen osaksi laskennallista korvausta vaikuta korvausten kokonaismäärään valtakunnallisella tasolla, sillä tulkitsemisestä aiheutuvan korvausosuuden perusteena on käytetty kunnille ja hyvinvointialueille nykyisin maksettavia korvauksia laskennallisen korvauksen piirissä olevaan henkilömäärään suhteutettuna. Vertailulukuina on nykytilan sijasta kuitenkin käytetty sote-uudistusta edeltäneen vuoden 2022 korvaus- ja henkilömääriä, mikä on sinänsä ymmärrettävää, koska vuosien 2023-2024 kustannustasosta ei ole saatavilla varmaa tietoa korvausten takautuvan hakuajan johdosta. Kanta-Hämeen hyvinvointialue huomauttaa, ettei vuoden 2022 korvaustason voi olettaa vastaavan kuntien ja hyvinvointialueiden nykyisiä yhteenlaskettuja kustannuksia. Sote-uudistusta edeltäen kotoutumislaissa 1386/2010 kunnan vastuulle määriteltyjä tehtäviä hoidettiin tyypillisesti sosiaalihuoltoviranomaisten toimesta. Tällöin esimerkiksi alkukartoitus ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma ja sosiaalihuollon asiakassuunnitelma oli mahdollista laatia samanaikaisesti ja saman viranomaisen toimesta, mikä ei tehtävien jakautuessa kuntien ja hyvinvointialueiden välille ole enää mahdollista. Näin ollen mainituista tehtävistä aiheutuvat kuntien ja hyvinvointialueiden yhteenlasketut henkilöstö- ja tulkitsemiskustannukset ovat vääjäämättä vuoden 2022 kustannuksia korkeammat. Tämä, yhdistettynä hallitusohjelman 3,1 miljoonan tulkitsemiskorvauksia koskevaan vuosittaiseen säästötavoitteeseen, johtaa kustannustaakan kaatumiseen kuntien ja hyvinvointialueiden kannettavaksi. Hyvinvointialueen mahdollisuudet kehittää laskennallisen korvauksen henkilöryhmän kielitaitoa järjestämistä vastuullaan olevilla palveluilla ja siten vähentää tulkitsemisen tarvetta, ovat olemattomat. Esitys tulee toteutuessaan vaikuttamaan hyvinvointialueen heikkoon taloustilanteeseen edelleen heikentävästi.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

-

Elo Milla
Kanta-Hämeen hyvinvointialue